

POGOVOR

Nakon opsežnog anketnog ispitivanja turista, stanovništva i turističkog menadžmenta koje je provedeno tijekom pred- po- i glavne sezone 2005. i 2006., uslijedila je detaljna obrada dobivenih rezultata i usporedba sa srodnim rezultatima istraživanja iz 2003. godine, koji su prethodno bili publicirani u posebnom broju časopisa „Tourism and Hospitality Management“ (Vol.10, No.1., III 2004.). Sada se, dakle, publiciraju rezultati druge faze istraživanja na projektu br. 0116003 «Turistička regionalizacija u globalnim procesima», financiranog od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (2002. - 2006) a u suradnji i uz financijsku potporu sustava turističkih zajednica turističke destinacije Kvarner.

Upravo dugotrajnost ovog opsežnog empirijskog istraživanja, heterogenost istraživačkog tima a uz sudjelovanje velikog broja suradnika i studenata, kao i različiti pristupi pojedinih autora u elaboriranju dobivenih rezultata, dovelo je do određenih manjkavosti rada, na koje su nam dobronamjerno ukazali ugledni znanstvenici akademik Vladimir Stipetić iz Zagreba, prof. dr. sc. Peter Joradn iz Beča i prof. dr. sc. Franc Pauko iz Maribora, koji su se ponovno ljubazno odazvali našem pozivu da i ovaj put recenziraju rezultate našeg istraživanja.

Članovi istraživačkog tima su uvažili najveći broj primjedbi recenzenata, no konstruktivne primjedbe koje se odnose na određene nedostatke u samom pristupu istraživanju, odn. one koje ukazuju na potrebu šireg sagledavanja ove složene materije i koje svakako treba uvažavati u daljnjim istraživanjima nije bilo moguće sada ukloniti, ali će se svakako uvažavati u daljnjim istraživanjima. Stoga će se u nastavku ukazati upravo na navedena područja, ali svjesni činjenice, da bi takvim pristupom istraživanju rad nedvojbeno dobio na kvaliteti. Obzirom da se radi o sličnim prijedlozima recenzenata, u nastavku ćemo citirati izvadak iz recenzije akademika Vladimira Stipetića (u nastavku recenzent), kojim se na određeni način objedinjuju i stavovi ostalih recenzenata.

Tako recenzent s pravom upozorava da bi obrađujući anketu o turizmu, autori trebali ukazati, odnosno upozoriti čitatelje na osnovne značajke turizma u vremenu u kojem se ova problematika razmatra. Naime, terensko istraživanje je provedeno u godinama 2005. i 2006., kada je na području Primorsko-Goranske županije odn. turističke destinacije Kvarner ostvareno 9 milijuna noćenja (17,7% svih noćenja u Hrvatskoj), što nedvojbeno ukazuje na njeno značenje za hrvatski turizam.

TABLICA 1: Promet turista na otocima Kvarnera¹ - ukupno

OTOCI	2003		2005	
	TURISTI	NOĆENJA	TURISTI	NOĆENJA
KRK				
Baška	114.536	704.954	119.214	715.997
Krk	126.554	684.213	133.624	693.851
Malinska	57.205	360.110	60.044	364.855
Omišalj	91.358	503.380	102.845	524.845
Ukupno	389.673	2.252.657	415.727	2.299.548
% promjene			+6,7	+2,1
CRES				
Cres	113.507	695.769	111.557	689.943
% promjene			-1,8	-0,8
RAB				
Rab	61.755	332.873	79.685	494.351
Lopar	66.570	509.134	72.632	559.934
Ukupno	128.325	842.007	152.317	1.054.285
% promjene			+18,7	+12,5
LOŠINJ	249.520	1.645.971		
Mali Lošinj			252.609	1.664.827
% promjene			+1,2	+1,1
OTOCI KVARNERA	881.025	5.436.404	932.210	5.708.603
% promjene			+5,8	+5,0

Autori su stoga trebali po recenzentu upozoriti na činjenicu da vremenska serija pokazuje opadanje relativnog značenja ove regije (jer je 2003. godine na tom području bilo zabilježeno 8,8 milijuna noćenja, što je te

¹ U tablicu su uključeni podaci samo za ona turistička mjesta, koja su bila predmetom anketiranja

godine bilo 18,9% svih noćenja u Hrvatskoj)² i pita se „Nije li ovo signal da ova regija ne drži kolo s dinamičnim razvojem turizma u drugim regijama?“, te ukazuje da je zbog toga „Neophodno istražiti razloge ovog relativnog zaostajanja turizma u Primorsko-goranskoj županiji“. Iako se po recenzentu neki relevantni odgovori mogu iščitati iz anketa bilo bi „Neophodno sagledati veličinu i dinamiku turističkog prometa u analiziranim mjestima između dva anketna istraživanja“ i u tom smislu prilaže podatke prikupljene iz Statističkih izvješća o prometu turista u primorskim gradovima i općinama i to upravo za ona naselja, koja se obrađuju u anketi iz 2005. i 2006. godine (tablica 1)

Komentirajući tablicu recenzent ukazuje da su u promatrane dvije godine prisutna u turističkom prometu „divergentna kretanja na Krku i Rabu, stagnantna kretanja na Lošinju, te nazadak turizma Cresu!!“, te upozorava da je „taj neprijeporni podatak u neskladu je s anketnim rezultatima, gdje visok napredak u kvaliteti ponude“ bilježe upravo gore naznačeni „gubitnici“. Obzirom da je u ovom istraživanju bio obuhvaćen veći broj turističkih destinacija na otocima, moguće je prema podacima ankete navedeno pratiti jedino na primjeru Krka i Raba. Tako recenzent ukazuje kako se „na Rabu povećao broj turista čak za 18,7%, a na Krku za 6,7%, dok je broj noćenja sporije rastao. Cres bilježi pad broja turista od 1,8%, a stagnantna kretanja ima Lošinj (porast od 2%). No zajedničko je svim destinacijama skraćivanje dužine boravka (iznosilo je 6 do 7 dana u 2003.godini odn. 6,12 dana u 2005.godini)“ i u tom se kontekstu pita „Je li to dugoročna tendencija?“

Skraćivanje boravka pristiglih turista zabrinjava i nije u skladu sa sve boljim ocjenama stanovništva, čistoće, klimom i drugim“, tim više što taj trend slijede i druge turističke destinacije odn. rivijere na području Kvarnera (tablica 2). Navedeno recenzent uzima samo kao povod da ukaže kako je ovo istraživanje nedostatno i otvara potrebu daljnjim istraživanjima iz komplementarnih područja s ciljem da se pronađu odgovori na mnoga otvorena pitanja i to „Nije li potrebno objasniti uzroke tako različitim performansama pojedinih destinacija? Je li tome uzrok dovršenje autoputa Zagreb-Split koji je učinio (nema dvojbe) dostupnijima destinacije na

² Uzeti su podaci za 2003., 2004. i 2005 godinu, stoga što podaci za 2006. godinu još nisu publicirani, no prema prethodnim rezultatima čini se da se u 2006.godini nije turistički značajnije promijenilo prikazano stanje

Jadranu? Ali u kojoj bi mjeri međutim, utjecalo na diferencirane performanse unutar Kvarnerskog područja? Ili uzroke valja tražiti unutar područja i regija Kvarnera (razlike u načinu i stupnju informiranosti turista, veza s turističkim agencijama i drugo), pri čemu se ne bi smjelo ekskulpirati „management“ Kvarnera. Ili pak, razlike u rezultatima pojedinih destinacija valja tražiti u različitoj investicijskoj aktivnosti hotelijerske industrije na pojedinim rivijerama i otocima?”.

TABLICA 2. Promet turista na rivijerama Kvarnera³ 2003/2005. godina

	2003.GODINA		2005.GODINA	
	broj turista	noćenja	broj turista	noćenja
A) CRIKVENIČKO VINODOLSKA RIVIJERA				
Crikvenica	115.897	603.491	106.646	514.145
Dramalj	27.184	155.390	21.794	133.326
Jadranovo	8.308	53.597	7.620	56.483
Selce	83.243	447.581	84.118	447.896
Novi Vinodolski	78.053	446.073	73.059	445.933
Ukupno	312.685	1.704.132	293.237	1,597.783
% promjene			-6,2	-6,3
B) RIJEKA I OKOLICA				
Kostrena	8.743	25.338	10.875	23.600
Kraljevica	26.532	103.588	25.839	100.394
Rijeka	195.544	239.098	186.274	225.781
Ukupno	230.819	358.024	228.988	349.729
% promjene			-3,4	-2,3
C) OPATIJSKA RIVIJERA				
Opatija	226.685	836.364	265.802	963.790
Ičići	19.452	63.897	21.012	65.494
Lovran i Medveja	53.585	235.846	55.508	231.643
Mošćenička Draga	37.139	168.687	41.508	174.001
Ukupno	336.861	1,304.602	383.947	1,434.928
% promjene			+14,0	+10,0

Na složenost pristupa u sagledavanju ove problematike, recenzent upravo ukazuje stavom kako „*Hipoteza ima mnogo, a očito je da ih ne može razriješiti samo Anкета, koju su autori proveli !!!*“

³ U tablicu su uključeni podaci samo za ona turistička mjesta, koja su bila predmetom anketiranja

Tako u nastavku povezuje rezultate ankete s mogućim akcijama na razini turističke destinacije Kvarner kao cjeline i oblikuje prijedloge koje bi nositelji regionalne turističke politike trebali slijediti, pa izdvajamo: „*Primjerice, na gotovo svim destinacijama parkiranje, lokalni promet dobili su najviše ocjene. Nije li moguće na razini županije tražiti rješenja, koja će otkloniti te slabosti (primjerice da se u urbanističkim planovima obvežu investitori da u podzemlju objekata grade garažni prostor – radi budućnosti – a izgradnja garaže za sada neriješeno pitanje parkiranja). Nije slučajno da brzi napredak u pogledu broja noćenja bilježi Opatija, u kojoj je niz hotela izgradio takve garaže, pa sada ima više individualnih gostiju nego prije!!! To se jednako odnosi i na kongresni turizam, koji je slabo razvijen upravo zbog nedostatka odgovarajućeg kapaciteta i organiziranosti kongresnih prostora. Sigurno je da takav objekt ne može izgraditi niti jedan hotel ili poduzetnik, već to mora biti napor županije kao cjelovite turističke destinacije. Da li optimalno rješenje ovog problema leži na privatno-javnom partnerstvu ili nekom drugom obliku ostaje da se utvrdi???*“.

Navedeno upućuje na svu složenost obrađivanje problematike, te na potrebu za širim interdisciplinarnim pristupom u slijedećim fazama istraživanja. Treba naglasiti da su u koncipiranju ovog istraživanja gotovo u cijelosti uvaženi prijedlozi recenzenata na prethodno izdanje, kako u pogledu odabira uzorka, ljestvice ocjenjivanja, veće preglednosti anketnih upitnika i sl., što je , što je nedvojbeno osiguralo znatno višu kvalitetu publiciranog materijala. Osim toga su uvaženi svi tekući prijedlozi i sugestije recenzenata, koje je objektivno bilo moguće kvalitetno implementirati, ali na žalost neke od opravdanih primjedbi recenzenata biti će moguće uvažiti tek u slijedećim fazama istraživanja. Iako to nije uobičajeno, autori upućuju korisnike ovog štiva i na rezultate vlastitih istraživanja, koji su publicirani u okviru studije „Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije“ (Sveučilište u Rijeci, 2005.godina), gdje se mogu naći određeni odgovori na neka gore naznačena otvorena pitanja koje recenzent s pravom naglašava, a istovremeno se kritički osvrnuti na određena praktična rješenja koja se nude.

Članovi istraživačkog tima su smatrali oportunističkim da se upravo u okviru pogovora istaknu manjkavosti ovoga rada, razlozi zbog kojih su one nastale i mogućnosti njihova otklanjanja, neovisno o tome što su sve recenziju u osnovi pozitivne, što je istraženi uzorak reprezentativan i što će vjerujemo

rezultati ovog istraživanja imati veliku aplikativnu vrijednost. U tom kontekstu ističemo i stav drugog recenzenta prof. dr. sc. Petera Jordana koji smatra da je ovaj projekt uspješan spoj implementacije znanstvenih spoznaja u praksi, te posebno naglašava vrijednost ovog štiva koje se sigurno nameće kao nezaobilazan resurs onim menadžerima i političarima, čiji je zadatak donošenje dokumenata od značaja za oblikovanje i provođenje strategija održivog razvoja turizma ove regije, a bazirano na prirodnim resursima i dostignutom stupnju razvoja ove turističke destinacije, a s ciljem njene što bolje prepoznatljivosti na europskom i svjetskom tržištu.

Redaktori

Copyright of *Tourism & Hospitality Management* is the property of *Tourism & Hospitality Management* and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.